

اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز

فاطمه فرهادیان^۱، فاطمه زمانی نیا^۲، منیره پور فراهانی^۳، محمدجواد اصغری ابراهیم آباد^۴، حمیدرضا آقامحمدیان شعراف^۵*

چکیده

مقدمه: رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل پایداری زندگی است از این رو هدف پژوهش حاضر بررسی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز بود.

روش پژوهش: به لحاظ روش، از نوع نیمه آزمایشی می باشد، با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل که ۶ جلسه دوره آموزش مهارت‌های جنسی بر روی آزمودنی‌ها اجرا شد و جامعه آماری شامل کلیه زنان متأهل دارای والد جانباز مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره جاهدشهر مشهد در سال ۱۳۹۵ بودند. از میان آنها ۲۴ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و به روش تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند. ابزار پژوهش پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ بود که توسط اولسون (۱۹۹۴) تدوین شده بود. به منظور تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۸ با روش آمار توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که آموزش مهارت‌های جنسی بر افزایش رضایت زناشویی گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل تاثیر معناداری داشته است. نمرات در دو گروه آزمایش و کنترل در مرحله پس‌آزمون تفاوت معناداری $p < 0/05$ دارد.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه حاکی از آن است که آموزش مهارت‌های جنسی بر روی زنان متأهل دارای والد جانباز باعث افزایش رضایت زناشویی آنان می‌شود.

کلید واژه‌ها: آموزش مهارت‌های جنسی " رضایت زناشویی " زنان دارای والد جانباز

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۴/۷ **تاریخ پذیرش:** ۱۳۹۷/۸/۲۴

استناد به این مقاله، فاطمه زمانی نیا، منیره پور فراهانی، فاطمه فرهادیان، محمدجواد اصغری ابراهیم آباد، حمیدرضا آقامحمدیان شعراف.
اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز، خانواده و بهداشت، ۱۳۹۷؛ (۱) ۸: ۱۳-۲۴

^۱ - کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۲ - کارشناس ارشد مشاوره خانواده، گروه روانشناسی دانشگاه پیام نور ساری، ساری، ایران

^۳ - کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی، گروه روانشناسی دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران

^۴ - استاد روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۵ نویسنده مسئول : حمیدرضا آقامحمدیان شعراف، استاد روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران:

مقدمه:

مفهوم خانواده و ارزش‌گذاری به این نهاد اجتماعی برای هر جامعه‌ای اساس کار تلقی می‌شود و هر جامعه‌ای ابتدا خانواده را کانون توجه خود قرار می‌دهد، تا از درون آن شهروندان آینده خویش را پرورش دهد. این موضوع زمانی اهمیت بیشتر پیدا می‌کند که جامعه به سبب تحولات ساختاری و زیربنایی به شهروندانی جدید با شیوه‌ی فکری نو نیاز داشته باشد. به همین دلیل است که خانواده یکی از اولین نهادهایی است که در جامعه باید رشد کند و رشدی در آن حاصل نخواهد شد، مگر از طریق درک و شناخت علمی از کارکردها و بدکاری‌های آن (۱).

گاهی شرایطی در افراد وجود دارد که این بحث را جدی‌تر می‌کند. از جمله شرایط سخت، جانبازی یا همان معلولیت ناشی از جراحات جنگی، شرایط خاصی را برای زندگی پدید می‌آورد که باعث می‌شود، بستر خانواده به محیطی آسیب‌پذیر بدل شود (۲). در پژوهش (۳) نشان دادند که اعضای خانواده فردی با بیماری مزمن احساس فشار وسختی را تجربه می‌کنند و همین موجب کاهش کیفیت زندگی این افراد می‌شود، از اعضای چنین خانواده‌هایی دختران جانبازان هستند که پس از ازدواج خانه پدری را ترک کرده و وارد زندگی جدیدی می‌شوند، و همین افراد که در محیطی آسیب‌پذیر رشد کرده‌اند پیش‌بینی می‌شود به احتمال بیشتری در معرض آسیب‌های روان‌شناختی و خانوادگی قرار گیرند و سلامت جسم و روان آنها می‌تواند بر سلامت خانواده و تربیت فرزندانشان اثر مستقیم داشته باشد (۴).

ازدواج که پیوند قانونی مرد و زن با همدیگر است دقیقاً در ارتباط با نهاد خانواده است و کارکرد آنها کنترل و تنظیم زندگی جنسی و اجتماعی انسان است (۵). ازدواج با هر هدفی که تشکیل شده باشد، رضایت زناشویی^۱ در کیفیت و بقاء آن اثر غیرقابل انکاری دارد. وقتی زن و شوهر از ازدواج خود رضایت داشته باشند، خانواده از استحکام خوبی برخوردار می‌شود و آنها می‌توانند با مسائل و مشکلات به درستی برخورد کنند و از آسیب‌ها در امان بمانند. مطالعات نشان داده‌اند که سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسانها تأثیر می‌گذارد و روابط زناشویی رضایت‌بخش، زیربنای عملکرد خوب خانواده است و باعث رشد شایستگی و توانایی سازگاری در بین کودکان می‌شود؛ بنابراین به دلیل اهمیت ویژه خانواده، محققین درصدد کشف راز و رمزهایی هستند که موجبات رضایت‌مندی زناشویی را فراهم می‌سازد. رضایت زناشویی یکی از عوامل مؤثر در ثبات و پایداری خانواده‌ها و در عین حال بهداشت روانی همسران و فرزندان است. تمامی گزارش‌ها با وجود تفاوت‌هایی که با یکدیگر دارند نشان می‌دهند که میزان شیوع ناسازگاری زناشویی به صورتهای مختلفی رو به افزایش است (۶).

عوامل زیادی در موفقیت در رضایت از ازدواج نقش دارند که رضایت جنسی از مهم‌ترین عوامل است (۷). رابطه جنسی به طرق مختلف رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ارتباط جنسی نیازهای زیستی و اجتماعی انسان را ارضا می‌کند در نتیجه کیفیت زندگی را افزایش می‌دهد. تجربه رضایت جنسی^۲ صمیمیت‌های رابطه را افزایش و تنش رابطه را کاهش می‌دهد؛ (سیلور و گاتمن^۳ ۱۹۹۹) (۸). عوامل مختلفی بر میزان رضایت جنسی تأثیر می‌گذارند. عوامل روانی مانند میزان صمیمیت و تعهد زوجین (۹) (۱۰) بنا به تعاریف رضایت از زندگی^۴، رضایت زوجین از روابط زناشویی را می‌توان از

¹ - marital satisfaction

² - sexual satisfaction

³ - Gottman, J. M & Silver, N.

⁴ -life satisfaction

فاکتورهای مهم آن به شمار آورد. رضایت زناشویی مهم‌ترین عامل جهت پایداری و دوام زندگی مشترک است (۱۱). افرادی که در روابط جنسی خود با همسرانشان رضایت بالایی داشتند به طور قابل ملاحظه‌ای از کیفیت زندگی بهتری نسبت به آن‌هایی که رضایت ندارند گزارش کردند (۱۲).

آموزش جنسی فرایندی است که به رشد سالم، بهداشت زناشویی، روابط بین فردی، عاطفی، نزدیکی، تصور بدنی و نقش‌های جنسیتی کمک می‌کند، آموزش جنسی به همه ابعاد زیستی، فرهنگی-اجتماعی، روانشناختی و مذهبی توجه می‌کند. آموزش جنسی هم به حوزه رفتاری (مهارت‌های ارتباطی و برقراری رابطه‌ی جنسی) مربوط می‌شود (۱۳). پژوهش‌ها (۱۴) و (۱۵) حاکی از آن است که الگوهای ارتباطی زوجین و میزان رضایت جنسی آنها هر یک به تنهایی متغیرهایی هستند که می‌توانند در گرایش زوجین به سمت طلاق نقش داشته باشند. در استان ایلام، آموزش به عنوان عامل بسیار مهم برای رضایت زوج‌ها شناخته شد. و اثر قابل توجهی بر احساسات مثبت به همسر، رابطه زناشویی، سبک حل تعارض و رضایت کل زناشویی دارد (۱۶). (۱۷) نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که رضایت زناشویی و رضایت جنسی با سلامت روان زوج‌ها در دوره‌های سنی ۲۰ تا ۳۰ سال، ۳۱ تا ۴۰ سال ۴۱ تا ۵۰ سال ارتباط مثبت و معنادار دارد.

آمار بالای طلاق از مشکلات عمده جامعه است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند، رضایت زناشویی از عوامل بهبود و حفظ زندگی زناشویی است و در این زمینه رابطه‌ی جنسی و مسائل و مشکلات مربوط به آن می‌تواند تاثیرگذار باشد. عدم اطلاعات کافی در بین زوجین جوان و عدم آموزش مناسب بخصوص در بین دخترانی که آسیب‌های خانوادگی متعدد نیز داشته‌اند خطر از هم پاشیدگی خانواده را افزایش می‌دهد. به همین منظور برای حفظ کانون ارزشمند خانواده و پیشگیری از مشکلات آن می‌توان از آموزش جنسی بهره گرفت و در این پژوهش به دنبال بررسی فرضیه اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز می‌باشد.

روش پژوهش:

کلیه زنان متأهل دارای والد جانباز مراجعه کننده به مرکز مشاوره‌ی جاهد شهر مشهد در سال ۱۳۹۵، که پرسشنامه رضایت زناشویی اولسون (۱۹۹۴) را تکمیل کردند و از نظر رضایت زناشویی مشکل داشتند، تعداد ۲۴ نفر انتخاب و به شیوه تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند. ملاک ورود به پژوهش، نداشتن اختلال حاد روانی، داشتن حداقل دیپلم و حداقل ۱۸ سال و حداکثر ۳۵ سال و حداقل ۵ سال زندگی مشترک و داشتن پدر جانباز بود. ملاک خروج از پژوهش، جدایی موقت یا دائم از همسر، عدم شرکت در جلسات درمان، استفاده از جلسات مشاوره در خلال دوره آموزش. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ: توسط اولسون^۱ (۱۹۹۴) شامل ۱۱۵ ماده می‌باشد تدوین شده است. شامل ۱۲ خرده مقیاس که خرده مقیاس اول شامل ۵ سوال و ۱۰ خرده مقیاس دیگر شامل ۱۰ سوال است. پاسخ به ماده‌ها به روش لیکرت و به صورت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) می‌باشد. نمره‌گذاری این پرسشنامه به هر گزینه نمره ۱-۵ امتیاز داده می‌شود. تعدادی از ماده‌ها به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند، حداقل و حداکثر نمره به ترتیب ۴۷ و ۲۳۵ است. در این پرسشنامه بالا بودن نمره، بیانگر رضایت از روابط زناشویی و پایین بودن نمره بیانگر نارضایتی از این روابط است. نقطه برش در این آزمون بین نمره ۴۱-۶۰ است. اعتبار فرم کوتاه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۹۲ به دست آورد، همبستگی درونی آزمون با فرم بلند در ایران ۰/۹۳ محاسبه کردند.

¹- Olson

گروه آزمایش به مدت ۶ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای، آموزش مهارت‌های جنسی داده شد در پایان دوره پس از آزمون اجرا شد.

جدول جلسات آموزش مهارت‌های جنسی

sessions the training of sexual skills

جلسه اول: آشنایی با اعضای گروه، مقدمه شناختی بر جایگاه رابطه جنسی در زندگی و معرفی جرخه رابطه و تفاوت‌های زنان و مردان
جلسه دوم: بررسی عوامل منفی بر رابطه جنسی و شناخت عوامل موثر بر کارکردهای جنسی
جلسه سوم: آشنایی با فیزیولوژی بدن زن و مرد و آموزش تکنیک کگل
جلسه چهارم: ارائه دانش جنسی، ارزیابی زوجین و آموزش ارگاسم در زنان
جلسه پنجم: آموزش مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله به زوجین و شناخت ترجیحات و علایق جنسی
جلسه ششم: آشنایی با اختلالات جنسی و نحوه مقابله با آن

داده‌ها با استفاده از نرم افزار 21 spss در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد. در سطح توصیفی با محاسبه فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و در سطح استنباطی با تحلیل کوواریانس بررسی شد.

یافته‌ها:

اطلاعات جمعیت شناختی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- اطلاعات جمعیت شناختی - میانگین و انحراف معیار سن و طول مدت ازدواج و سطح تحصیلات

Demographic information-Mean and standard deviation of the age of the marriage and the level of education

متغیر / گروه	گروه کنترل (n=12)		گروه آزمون (n=12)	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سن	۲۸/۷	۳/۹۳	۲۹	۳/۶۲
طول مدت ازدواج	۴/۵۸	۲/۴۳	۶/۴۶	۳/۴۳
سطح تحصیلات	فرآوانی درصد	فرآوانی درصد	فرآوانی درصد	فرآوانی درصد
سطح تحصیلات	۵۸/۳ (۷)		۷۵٪ (۹)	دپلم

کارشناسی	(۲) ۱۶/۷	(۵) ۴۱/۷
کارشناسی ارشد	(۱) ۸/۳	-

جدول ۲- شاخص‌های توصیفی نمرات رضایت زناشویی

Descriptive Indices of Marital Satisfaction Scores

متغیر / زمان	گروه آزمون (n=12)		گروه کنترل (n=12)	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
رضایت زناشویی	۱۰۷	۲۵	۱۰۸	۲۵
پیش آزمون	۱۱۹	۲۴	۱۱۱	۲۳
پس آزمون				

براساس نتایج جدول ۲ برای گروه آزمایش و کنترل میانگین نمرات زناشویی در پیش آزمون برای گروه آزمایش ۱۰۷ و برای گروه کنترل ۱۰۸ و در پس آزمون برای گروه آزمایش ۱۱۹ و برای گروه کنترل ۱۱۱ می‌باشد.

برای استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس باید پیش فرض‌های نرمال توزیع نمرات و برابری واریانس‌ها برقرار باشد. از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد و نتایج توزیع نمرات را نرمال نشان داد و با توجه به عدم معناداری آزمون لوین برای پیش آزمون و پس آزمون می‌توان نتیجه گرفت که پیش فرض‌ها همگنی واریانس‌ها برقرار می‌باشد و پیش فرض‌ها برای متغییر مورد مطالعه برقرار است.

جدول ۳- نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و آزمون لوین

The results of the Kolmogorov-Smirnov test and the Levin test

متغیر	مراحل	آزمون لوین	آزمون کولموگروف-اسمیرنوف		
			Df 1	df2	Sig
رضایت پیش آزمون	۰/۰۴۳	۱	۲۲	۰/۸۳۷	۱۰۸/۱
			Z	انحراف استاندارد	۲۴/۸
زناشویی پس آزمون	۰/۰۳۱	۱	۲۲	۰/۸۶۲	۱۱۵/۴
			Z	انحراف استاندارد	۲۴/۶
sig		۰/۲	۰/۱۰۳	۰/۲	۰/۱۱۸

جدول ۴- نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری مربوط به رضایت زناشویی

Results of single-variable covariance analysis on marital satisfaction

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معناداری
اندازه اثر	توان آماری				
پیش‌آزمون	۱۰۸۸۷/۹۷	۱	۱۰۸۸۷/۹۷	۱۵۲/۸۸	۰/۰۰۰
گروه	۴۶۸/۱	۱	۴۶۸/۱	۶/۵۷۳	۰/۰۱۸
خطا	۱۴۹۵/۶۱	۲۱	۷۱/۲۲۰		
کل	۳۲۲۷۲۷	۲۴			

نتایج آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیری به منظور مقایسه‌ی دو گروه در نمرات رضایت زناشویی در جدول ۴ نشان می‌دهد که اثر نمرات پیش‌آزمون معنادار می‌باشد $f=152/88$ در گروه پیش‌آزمون در سطح معناداری $f=6/573$ و $0/000$ در سطح معناداری $0/018$ در گروه نشان می‌دهد بین نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. فرضیه پژوهش مبنی بر اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز مؤثر است، تایید شد.

بحث و نتیجه‌گیری:

در تبیین فرضیه اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر رضایت زناشویی زنان دارای والد جانباز می‌توان بیان کرد که خانواده که هسته اصلی جامعه می‌باشد با برقراری رابطه زناشویی تشکیل می‌شود، بنابراین خانواده و جامعه سالم وابسته به روابط زناشویی موفق است. یکی از اهداف برقراری رابطه زناشویی، رابطه جنسی وارضای نیاز جنسی است که امیال و نیاز جنسی نقش اساسی دارد و کمتر رابطه زناشویی می‌توان یافت که بدون رابطه جنسی قابل دوام باشد. رابطه زناشویی یک رابطه پایدار صمیمی و منبع حمایت و لذت افراد است. رضایت از رابطه موجب احساس شاد بودن و ایجاد صمیمیت در زوجین است. شواهد مختلف نشان می‌دهد که روابط افراد با والدین در دوران کودکی، بر کیفیت روابط صمیمی و رضایت زناشویی آنها را در بزرگسالی تاثیر گذار است (۱۸). پژوهش‌های انجام شده درباره سلامت روانی فرزندان شاهد و ایثارگران در سطح کشور که بر خواسته از روابط عاطفی فرزند و والد جانباز در بستر خانواده بود، نشان داد که فرزندان جانباز نسبت به فرزندان عادی از سلامت روان ضعیف تری برخوردارند (۱۹)

نتایج حاصل از پژوهش (۲۰) نشان داد که بین صمیمیت زناشویی با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد؛ به این شکل که هر چه صمیمیت زناشویی بیشتر باشد، رضایت جنسی و سازگاری زناشویی نیز افزایش می‌یابد. و با نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین (۲۰)، (۹)، (۲۱)، (۲۲) که زوج درمانی از طریق بهبود ارتباطات، افزایش صمیمیت و رضایت از رابطه می‌تواند به طور معنادار رضایت جنسی را افزایش می‌دهد، (۱۷) نشان داد که رضایت زناشویی و رضایت جنسی با سلامت روان زوج‌ها ارتباط مثبت و معنادار دارد، همسو هستند. باتوجه به پیشرفت‌های روزافزون صنعت و اطلاعات

وزمینه‌های مختلف مکانیزه شدن زندگی، نیاز به استحکام زندگی خانوادگی بیش از پیش احساس می‌شود. ابتدا انسان‌ها برای زنده ماندن تلاش می‌کنند، سپس برای رفاه می‌جنگند و پس از آن احتیاج به فضایی سرشار از محبت و امنیت هست تا جسم و روان به آرامش برسد. این آغوش گرم در ارتباط بین همسران تشکیل می‌شود و از میان هسته اصلی رابطه زن و شوهر رابطه جنسی به عنوان نزدیکترین و خصوصی‌ترین رابطه می‌تواند بر رضایتمندی زناشویی تأثیر بسزایی داشته باشد. رابطه جنسی براساس نیاز فیزیولوژیک و عشق است، بنابراین اطلاعات در هر دو زمینه جسمی و روانشناختی احتیاج به شناخت مکانیسم جنسی بدن و همین‌طور تفاوت این مکانیسم در سطح جسم و روان زن و مرد وجود دارد. آموزش مهارت‌های جنسی کمک می‌کند تا زوجین در چرخه رابطه، پاسخ جنسی مناسبی داشته باشند و در نهایت رضایت از زندگی را بیشتر احساس کنند. پیشنهاد می‌شود طرح پژوهش با نمونه بزرگتر و جامعه آماری متفاوت همراه با دوره‌های غنی‌سازی روابط زوجین انجام شود. از همه عزیزانی که در این پژوهش شرکت کردند کمال تشکر را داریم.

منابع:

- 1-Goldenberg, I Goldenberg, H .. Family Therapy. (Translated by Hamid Reza Hossein Shahi Bravoati, Siamak Nakhbhandi, Elham Arjomand). Tehran: Ravan Publishing, 2015
- 2-Babapour J. Nazari M., L. Rashidzadeh..The Effect of Cognitive- Behavior Therapy on Marital Satisfaction and Intimacy of Chemical Patient Couples. Quarterly journal of psychological research. 2012; 6(24):1-18.
- 3- Khazaei M 'Rostami, R; Zaryabi, A.. The relationship between sexual dysfunctions and material satisfaction in iraian married students.Social and behavioral sciences, 2011;30:783-781.
- 4-Ghorbanian, A; Golchin, M.. Investigating the mental health status of women in. Qazvin province. The Journal Qazvin University of Medical Sciences. 2008;15 (1): 56-62
- 5-Sahabi Jalil, Khani Saeed Khani Asad .. Patterns of marriage and its relationship with marital satisfaction; Case study of married students in Sanandaj Islamic Azad University Journal Article: Youth Sociological Studies, 2013; 12:77-112.
- 6- Khanmohammadi, F., Partuei, L.. he examination of the comparison of marital satisfaction among couples with traditional and modern styles and social factors related to it in Miandouab. The Journal of sociology studies, 2017;10(34): 109-126.
- 7-Rahmani, A; Khoyi, E.S, Sadeghi, N , Allah Gholli, L..Relationship between sexual satisfaction and marital satisfaction. Iranian Journal of Nursing.2011; 24 (7):82-90
- 8- Liu, E & Roloff, M. E.. To avoid or not to avoid: When emotions overflow. Communication, Research Reports, 2015; 32: 332- 339

- 9-Besharat, M.A. Naghshineh, N; Ganji, P. Tavalaeayan, F.. The moderating role of attachment styles on the relationship of alexithymia and fear of intimacy with marital satisfaction. *International Journal of Psychological Studies*, 2014; 6: 106-117.
- 10-Cheung, M. W. L., Wong P. W. C; Liu, K. Y., Yip P. S. F; Fan, S. Y Lam T.. A study of sexual satisfaction and frequency of sex among Hong Kong Chinese couples. *Journal of Sex Research*, 2008; 45: 129-139.
- 11-Shah Siah, M; Bahrami, F; Etemadi, O& Mohebi, S.. The effect of sexual education on marital quality in couples in Isfahan. *Consulting research (recent research and consulting)*, 2009; 8(32):91- 108.
- 12- Meidani, Z & Saberi, H.. Ermining the contribution of emotional information processing and love components to predict sexual satisfaction. *Family and Health* 2017; 7(3):11
- .13- Shakrami, M; Daworna, R; Zaharakar, K Gohari, S.. The impact of sexual education on sexual incitement of married women. *Psychiatric Nursing*, 2014; 2 (1):34-42.
- 14-Bahreinian, A & Borhani,H.(2003).Mental health in group of war veterans and their spouses in Qom. *Research in Medicine.*; 27 (4) :305-312
- 15-Rezaeian, H; massumy, s; hosseinian, S.. The study and comparison self-differentiation, communication patterns, and sexual satisfaction in divorce-seeking and normal couples. *journal of applied counseling*, 2017; 7(2): 17-32.
- 16- Lotfi Kashani, F. Vaziri,sh.. The effect of sexual skills training on marital satisfaction. *Social and Behavioral Sciences*, 2011;30:2581-2585.
- 17-Botlani, S; Shahsiah, M; Padash, Z; Ahmadi, A Bahrami, F.. The effect of attachment-based couple therapy on couples' attachment style, sexual intimacy and sexual satisfaction. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 2012; 3: 375- 390
- 18- Golden Zadeh, F Bakhtiyarpour, S.. Relationship between marital satisfaction and sexual satisfaction with spouses' mental health. *Thought and Behavior in Clinical Psychology* , 2016;10 (40): 37-46.
- 18-Besharat, M A. yedeh Naimeh hooshmand, S. Rezazadeh, M. R. Lavassani, M. A. Predicting children's marital satisfaction in terms of parenting styles. *The growth of psychology*, 2016; 4(12): 51-60.
- 19-MoradiAhmad Abedi A, Rabbani R, Gholami Renani F. Meta-Analysis about Researches on the Mental Health of Families of Martyrs and Veterans *Journal of Psychology*, 2010;14: 18-38.

- 20-Besharat MA, Rafiezadeh B.. Prediction of sexual satisfaction and marital adjustment levels according to job variables, commitment, intimacy, and sexual knowledge and attitude, 2016; 3 (1): 31-46
- 21- Byers, E. S.. Relationship satisfaction and sexual satisfaction: a longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, 2005; 42: 113-118.
- 22-Besharat, M. A., Houshmand S. N; Reza Zadeh, S. M. R; Gholamali Lavasani M.(2015). Moderating role of satisfaction of basic psychological needs in relation between parenting styles and marital satisfaction of children. *Psychology of Family*, Volume 2 (1) ; 15-28.